

DE Banier

HET NEDERLANDSE LANDSCHAP

Zoeken naar balans tussen bouwen en bewaren

Nederland in rep en roer door de stikstofemissiereductiediscussie

Vóór een duurzame leefomgeving

+ Een eigen montageteam

Met de garantie die daar bij hoort

RUIM 2175 BEOORDELINGEN
QASA.NL | SEPTEMBER 2019

Zo doen wij dat

Als gespecialiseerd bedrijf verkopen wij niet alleen keukens, we installeren ze ook. Met eigen mensen, dus u hebt altijd slechts één aanspreekpunt. Onze ervaren vakmensen doen dag in dag uit niets anders dan met passie keukens plaatsen.

Ze hebben hart voor de zaak en zien het als erekwestie om keukens met een topkwaliteit afwerking te monteren. Vandaar dat wij gerust 10 jaar garantie durven geven op onze montage.

Afspraak is afspraak

DBKEUKENS.NL

Schone schepping

Indrukwekkend is Gods schepping. Zon, maan en sterren, wolken, lucht en winden: ze tonen een heerlijkheid waar wij mensen te klein voor zijn.

INHOUD

12

Algemene Politieke Beschouwingen 2019

De tuin en de stad	4
Voorzitter	5
De ruimte ordenen	6
De bewaaropdracht	9
Haags nieuwsoverzicht	11
APB 2019	12
Varia	16
Interview: Ten Bolscher	18
Politiek dichtbij	22
Verdieping: stikstof	25
Boer als ruimtevrager	27
Maidenspeech Ruissen	28
Gelijkschakelaars	29
Haagse propjes	31

Nederland mag dan een klein land zijn, toch ervaren we het landschap als groots. Wie kan niet genieten van Veluwe bossen en Twentse heide, Hollandse wateren en Zeeuwse stranden?

Maar wat is nog oorspronkelijk aan de natuur? Er lijkt weinig meer te vinden waar de mens geen invloed op heeft gehad. Bijbels gezien vloeit dat voort uit de opdracht om de aarde te bouwen en te bewaren. Hoe vullen wij onze verantwoordelijkheid in?

In mijn kinderjaren spraken de mensen over 'het rapport van de club van Rome'. Toen ik zelf wat meer om me heen ging kijken, schreven de kranten over 'zure regen'. De laatste tijd volgen de berichten elkaar sneller op. Deskundigen zien de toekomst ook steeds somberder in. En dat schijnt volgens de laatste stand van de wetenschap met name af te hangen CO₂ en stikstof, berekend in percentages.

Is de mens verantwoordelijk voor wat er gebeurt met de schepping? Ja, de opdracht om te bouwen en te bewaren is door God gegeven en geldt onverminderd. Niemand mag zich eraan onttrekken. Niemand mag zich er gemakkelijk van afmaken. Het is overigens niet zo dat we onze verantwoordelijkheid steeds minder goed invullen. Al heel vroeg in de geschiedenis van de mensheid is het principieel en radicaal misge-

gaan. "Zo zij het aardrijk om uwentwil vervloekt; en met smart zult gij daarvan eten al de dagen uws levens."

Laat velen op hoge toon spreken over het milieu, in ons spreken mogen deze diepe tonen niet ontbreken. Uiteindelijk wordt het oordeel over het menselijk handelen definitief en mondiaal voltrokken – dat is mogelijk al wel bijna. Het is ons voorzeggd, zodat we erop berekend zullen zijn. Het spoort ons aan tot realisme.

Bovendien: kent u persoonlijk de ware christelijke verwachting? En al die tijd stelt God Zelf aan ontbindende krachten paal en perk. Laten we Gods onderhoudende genade niet tekortdoen. "De HEERE houdt door Zijn hand, dat schoon gebouw onwankelbaar in stand". Bloeiende bloemen en zingende vogels zijn er getuige van; van die levende bewijzen is de schone schepping vol. ◀

DS. G.W.S. MULDER
vicevoorzitter

► “Ook had de HEERE God een hof geplant in Eden, tegen het oosten, en Hij stelde aldaar den mens, dien Hij geformeerd had.”

Genesis 2:4 - 3

“... en hij toonde mij de grote stad, het heilige Jeruzalem, nederdalende uit den hemel van God. En zij had de heerlijkheid Gods...”

Openbaring 21 - 22:11

De tuin en de stad

Wat we verwachten is niet met een tuin te vergelijken. Het is ook niet gelijk aan een agrarisch landschap of een natuurgebied. Wat we verwachten is weer te geven met het beeld van een stad.

De Bijbel geeft ons in haar eerste hoofdstukken zicht op een prachtige tuin, de hof van Eden. Maar onbereikbaar als die tuin is geworden, verwachten we nu een stad, het nieuwe Jeruzalem. Lezend in de laatste hoofdstukken van de Bijbel blijkt deze stad het mooie van die eerste tuin niet verdrongen te hebben. Die stad heeft belangrijke elementen van de tuin juist in zich opgenomen.

Er stroomt net als in dat prachtige paradijs een rivier. De stad die we verwachten blijkt geen concurrent van zuiver, schoon en levend water. Hier geen stad die allerlei verkeers uitstoot in de rivier. Het water des levens is onaangetast, volkomen zuiver. Kristalhelder, water waardoor je eeuwig leeft.

Ook staat er in die stad een boomsoort die er was in het paradijs: de boom des levens. Het paradijs werd afgesloten omdat de mensen er niet meer van mochten eten. We verwachten een stad waarin een geboomte staat waar zomaar van te eten is. Waardoor je leven de kwaliteit en de lengte van het eeuwige leven krijgt.

En het mooiste: God is in deze stad aanwezig, zoals in het paradijs. Het wegvlugten bij God vandaan of het verborgen zijn van Gods aangezicht is in de stad van de toekomst verleden tijd.

Kortom: we verwachten een stad die zeker net zo mooi is als de tuin was. Misschien nog wel mooier. De mogelijkheid tot

DS. A. VAN EK
Spijkenisse

zondigen is er niet meer en daarvoor in de plaats is er de diepe verwondering over de verlossing van zonden. Als je nu al wat van dat laatste mag hebben, maakt dat je leven goed; in een landelijke omgeving of in een stad.

DE STAD EN HET LAM

Maar hoe kom je in die prachtige stad terecht? Kenmerkend is dat er in de beschrijving van deze stad zeven keer gesproken wordt over het Lam. Het klinkt hier volop: “zie, het Lam van God”. Die stad en het Lam zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Merkwaardig: verstedelijking verdringt lammeren. Maar hier zijn het Lam en de stad nauw verbonden. Zelfs zo dat die stad ook de bruid van het Lam kan worden genoemd. De Heere Jezus kwam naar deze aarde om de zonden, begonnen in die

prachtige tuin, te dragen. Hij werd buiten de stad gebracht en aan een kruis gehangen. Om voor zondaren plaats te bereiden. En Hij zal niet rusten totdat Zijn stad af is. Het is indrukwekkend dat de Heere de stad Babel teniet zal doen. Maar nog grootser is dat Hij mensen leert de Heere Jezus lief te krijgen, omdat Hij het Lam is dat de zonde van de wereld wegneemt. En er wordt nog steeds gebouwd. Deze nieuwbouw wordt niet stilgelegd. Op de twaalf fundamenten van de stad staan de namen van de apostelen van het Lam.

Herkennen we dat, het gebouwd willen worden op dat apostolische Woord waarin het Lam centraal staat? ◀

Handreikingen voor overheid en onderdaan

De Reformatie doet ons denken aan Luther en Calvijn. Ze doet ons denken aan de geloofsvervolgung. Velen gaven goed en bloed voor het getuigenis van Jezus Christus. Zo ook de bekende Guido de Brès (1522-1567), de leerling van Calvijn. Hij formuleerde de belijdenis van de kerk inzake de overheid (art. 37). Veelzeggend is ook het reformatorisch getuigenis in het minder bekende voorwerk op de Nederlandse geloofsbelijdenis. Het biedt handreikingen voor overheid en onderdaan in de publieke ruimte.

Waaruit bestaat dat voorwerk? Allereerst bestaat het uit een gedicht, een sonnet. Het vertolkt de oproep aan rechters partijen te horen en dus ook Guido de Brès in zijn strijd voor het ware geloof. Vervolgens is een brief opgenomen van Guido de Brès gericht aan koning Filips II. Ten slotte staat in het voorwerk een 'Vermaninghe' aan lagere overheden als stedehouders van God.

De brief geeft inzicht in de Calvinistische visie op de overheid. De Brès schrijft aan de 'onverwinnelijke koning, hun overste Heere'. Let op de eerbied en het respect voor de van God gegeven overheid. Ondanks het feit dat Filips II zich kant tegen de ware leer, blijft Guido de Brès hem de verschuldigde eerbied geven. Een les!

GEHOORD WILLEN WORDEN

Kerk en staat vielen in die tijd samen. Verzet tegen de kerk was verzet tegen de staat. De Brès vraagt aandacht voor hen die verjaagd, verbrand en vermoord worden, omdat zij vasthouden aan de leer van Gods Woord. Waarom toch dit

alles? Hij voert het ootmoedige pleidooi: "ten minste genadige Heere, verleen ons in de naam van God, datgene wat geen mens kan weigeren aan de beesten, namelijk om ons klagelijk roepen als van verre tot uw oren te laten komen". Guido de Brès vraagt: Lees deze belijdenis. Er zijn velen die uw oren valse aanklachten en rapporten over ons laten horen. Wil toch naar ons luisteren. Zelfs de beesten vinden toch gehoor met hun klagelijk roepen. Geen verzet, maar een pleidooi om gehoord te worden.

GEHOORZAAMHEID

De gereformeerden lijken wel tegenstanders van de wet. Ze lijken wel oproerkraaiers die de openbare orde verstoren. Guido de Brès weerspreekt dat. De gereformeerden willen niets liever dan overeenkomstig Gods Woord en geboden in gehoorzaamheid aan de overheid leven 'in zuiverheid van geweten'. Daarom hielden zij de overheid hoog(!), want zo luidde de argumentatie: "wie de overheid wederstaat, wederstaat Gods ordinantie en zal de verdoemenis ontvangen".

ERKENNING EN VRIJHEID

Guido de Brès leert ons in zijn brief dat erkenning van het gezag van de overheid overeenkomstig Gods Woord is. Wie naar het Woord leeft, is niet iemand die de openbare orde verstoort. Hij voert een pleidooi voor gehoorzaamheid aan de overheid. Tevens pleit hij voor de vrijheid van het geweten. Calvinistische beginselen die nog steeds dienen te gelden in SGP-kring.

Ds. Barth noemde dat het abc van het calvinistische staatsrecht in zijn lezenswaardige boek *Het Calvinistisch beginsel in deszelfs wording door Calvijn*. "Uit dat calvinisme is geboren de vrije staat, in gebondenheid aan Gods Woord; geen losbandige staat, die in vrijzinnigheid haar heil zoekt, maar een staat, onderworpen aan Christus Jezus, het Hoofd". Een inhoudsvolle boodschap in een door het liberale gedachtegoed verrommelde samenleving. ◀

DRS. P.A. ZEVENBERGEN
partijvoorzitter

De ruimte ordenen: een opgave van bouwen en bewaren

Nederland is een zeer dicht bevolkt land, maar niet overal. Er zijn per gebied grote verschillen. Zo wonen in Drenthe 185 inwoners per vierkante kilometer en in Zuid-Holland 1.282 inwoners per vierkante kilometer.

DOOR HENK VAN DIEREN
OUD-STATENLID ZUID-HOLLAND

Er is veel vraag naar ruimte: voor woningen, bedrijven, infrastructuur, energievoorzieningen, water, landbouw, natuur, recreatie, cultureel erfgoed, etc. Kortom, vele en grote belangen springen in het oog en vragen om een zorgvuldige afweging. Veel maatschappelijke vraagstukken hebben een ruimtelijke component en vragen bij schaarste om ingewikkelde, ruimtelijke afwegingen. Keuzes maken is niet waardenvrij; het gaat hoe dan ook om een politieke afweging, om het omgaan met een dilemma aangaande bouwen en bewaren.

SCHAARSE RUIMTE

Bij schaarste moet je eerst iets opofferen om iets anders te krijgen. Gronden kun je

maar voor één doel gebruiken, meestal is er geen weg meer terug.

Wanneer vraag en aanbod niet in evenwicht zijn of de vraag het aanbod aan ruimte overtreft, treden er bepaalde mechanismen in werking. Eerst treedt er een krachtmeting op tussen de verschillende vragers. Aan de ene kant de sterkere (rode) functies zoals woningen, bedrijven, energievoorziening en aan de andere zijde de zwakkere (groene) functies zoals landbouw, natuur, recreatie en ons cultureel erfgoed. Deze 'zwakke' groep wordt in de verdediging gedrongen.

In de tweede plaats treedt het prijsmechanisme in werking. De grond wordt duurder. Dat kunnen de 'rode' functies

beter verdragen, deze hebben een beter verdienmodel. Dat hebben de 'groene' functies, zoals de agrarische sector, natuur, cultureel erfgoed niet of minder. Op deze manier wordt de natuur in ons zo drukke land opgeofferd en komt de agrarische sector mede hierdoor in de knel, want deze kan met de huidige marktwerking dit onvoldoende in de prijzen verwerken.

Mijn stelling is dat ruimtelijke ordening door ruimtelijke afwegingen moet worden gestuurd en niet door grondpolitiek.

RUIMTELIJKE UITDAGINGEN

We staan voor grote uitdagingen. Laten we de in het oog springendste langslopen.

WONINGEN

Er is door de woningbouwcrisis een grote achterstand in de bouw van noodzakelijke woningen ontstaan. De simpelste oplossing is om 'even snel' daarvoor delen van het buitengebied op te offeren. Er zijn echter nog veel mogelijkheden om deze woningen binnenstedelijk te bouwen. Ook zijn er nog veel locaties met leegstaande kantoren op onlogische plaatsen, en winkels buiten het winkelgebied, die voor woningbouw benut kunnen worden. Dat vraagt om creativiteit in denken en doen. Dat geldt ook voor de dorpen. Ook daar is het voor de leefbaarheid nodig met enige regelmaat woningen te bouwen. Maar laat men dat wel op een organische wijze doen naar aard en schaal van een kern. Zo niet, dan is de praktijk dat deze woningen door mensen bewoond gaan worden die geen affiniteit hebben met het dorp en hun inkopen doen in de plaats waar men werkt; of de boodschappenautootjes rijden elkaar figuurlijk in de wielen en de lokale middenstand heeft het nakijken. Laten woningen voor starters ook echt betaalbaar zijn voor starters.

BEDRIJFSTERREIN

Bedrijfsterreinen zijn nodig voor de werkgelegenheid. De huidige situatie vereist dat men de mogelijkheden van herstructurering van bestaande terreinen goed inventariseert voordat tot uitbreiding wordt overgegaan. We moeten uitgaan van een intelligente manier van inrichten

en multifunctioneel gebruik; denk daarbij aan het parkeren. Bij de huidige invulling kan men zich afvragen hoe lang men met de 'verdozing' moet doorgaan. Het lijkt wel of het ene na het andere bedrijven-terrein met steeds grotere 'blokken-dozen' wordt gevuld. Zo'n vraagstuk vraagt eigenlijk om een bovengemeentelijke afweging.

Cijfers wijzen uit dat er nog steeds te veel vierkante meters kantooruimte leegstaan en ook op de verkeerde plaatsen. Dat komt onder andere door flexibel en thuiswerken en omdat de locaties geen goede aansluiting hebben op het openbaar vervoer. Deze situatie geeft ruimte voor herbestemming en bouwen van minder vierkante meters bij openbaarvervoerlocaties.

INFRASTRUCTUUR

Voor de verbinding tussen wonen en werken is infrastructuur nodig, in het bijzonder goede openbaar vervoerverbindingen.

De ruimte in Nederland is beperkt, maar inwoners willen zich vrij kunnen verplaatsen. Bij verkeer en vervoer moet gezondheid een rol spelen, zoals luchtkwaliteit, fijnstof en geluid. Laten we inzetten op schoon openbaar vervoer en een slimme benutting en aanpassing van het huidige wegennet. Voor de verbetering van de luchtkwaliteit (fijnstof, geluid, CO₂) en niet in het minst voor de verkeersveiligheid, kan eraan gedacht worden om de maximumsnelheid op

rijks- en provinciale wegen te verlagen. Wanneer men het milieu belangrijk vindt, levert het gesloten blijven van winkels op zondag en het verbieden van vrachtverkeer op deze rustdag, zoals in omliggende landen, een belangrijke bijdrage aan de luchtkwaliteit. Zorg voor luchtkwaliteit houdt ook in dat men geen ruimte biedt aan een uitgebreid racecircuit in Zandvoort; de ruimte voor natuur is er ook goed mee. Moet aan het vliegverkeer meer ruimte geboden worden of juist niet? Hoe nodig is het om even een paar dagen op vakantie naar Bali te gaan? Over keuzes gesproken...

BOEREN EN NATUUR

Omtrent de 'groene' onderwerpen is veel te doen. De natuur staat in positieve zin sterk in de belangstelling. De terreinbeherende natuurorganisaties doen uitermate goed werk. Ook in recreatieve zin, wanneer inwoners daar toegang toe hebben en ervan kunnen genieten en (zonder telefoon) onthaasten in deze jachtige tijd.

Met veel boeren (bedrijven) gaat het niet goed in Nederland, ze zitten in de hoek waar de klappen vallen. De vanzelfsprekendheid dat je na jarenlang hard werken iets hebt opgebouwd, ook voor je kinderen, is er niet meer. Men houdt (financieel gezien) maar net het hoofd boven water. In de afgelopen jaren hebben ze van veel zaken de schuld gekregen: overproductie, oneerlijke concurrentie met de derde wereld en milieuvervuiling. Door agressieve protestacties en het aanhoudende geklaag hebben ze de publieke opinie tegen zich gekregen. Ook de politiek doet hieraan mee. Regeringspartij D66 kwam kortgeleden met een zoveelste ongenueanceerd plan om de Nederlandse veestapel te halveren. Waarop boeren uit frustratie reageerden met: we zijn 'Haagse fratsen' beu. Onze agrariërs verdienen onze steun. Steun om mee te ontwikkelen met de tijd en voor een goede inkomenspositie, dus gewoon ruimte om te boeren. En dat om meerdere redenen. De agrarische sector is niet alleen van belang voor onze voedselproductie en voor export als oplossing voor het wereldvoedselvraagstuk. De boeren zijn ook van groot belang

voor onze ruimtelijke ordening. Zij zijn onze landschapsbeheerders van oudsher. Dat doen zij nog steeds en met passie; en niemand kan het zo goedkoop. Dat moeten we koesteren, want als dit via de overheid moet gebeuren, is het onbetaalbaar. Met als gevolg verrommeling van het landschap. Boeren zetten zich in voor natuurbeheer en vergroening. Maar “als je rood staat, kun je niet vergroenen”. De samenwerking met de uitvoerende natuurbeherende organisaties, zoals de landschappen, gaat veelal goed. Men ziet elkaars gemeenschappelijke belangen. Men heeft elkaar nodig, de een kan niet zonder de ander. Eigenlijk gaat dat best goed zolang anderen, die meer theoretisch dan praktisch denken en doen, zich er niet mee bemoeien. Bij een totaal gebrek aan perspectief moet aan agrariërs de mogelijkheid geboden worden om te stoppen.

ENERGIEVOORZIENING

De energietransitie is een nieuwe ruimtevrag. Daar moeten we ons

bewust van zijn. Naast windenergie, in toenemende mate op zee, is onder meer zonne-energie een belangrijke alternatieve bron. Maar gezien de geringere opbrengst per vierkante meter is het inefficiënt om daar voor het gemak maar landbouw- of natuurgrond voor te gebruiken. Dubbel ruimtegebruik moet uitgangspunt zijn. Denk vooral ook aan ‘zon op dak’. Onderzoek wijst uit dat op dit moment ongeveer 900 km² aan Nederlandse daken geschikt is voor zonnepanelen, waarvan slechts 36 km² wordt benut; dat is maar 4%. Dat geeft aan dat er nog veel te winnen is; maar deze mogelijkheid moet dan wel gestimuleerd worden.

OVERHEID MET VISIE

Duidelijk is dat er voortdurend keuzes moeten worden gemaakt. Wie moet dat doen? Wat mij betreft niet de markt, want dan leggen zwakke partijen het loodje. Dan dus de overheid. Hoe? De overheid moet voorspelbaar zijn, daarnaast ook consistent en betrouwbaar. Dat wil

zeggen: wanneer een burger of bedrijf op basis van bestaand overheidsbeleid keuzes maakt, kan het niet zo zijn dat de overheid op korte termijn weer van richting verandert, waardoor iemand als gevolg hiervan een verkeerde keuze blijkt te hebben gemaakt.

Tot slot de bestuurlijke aansturing. Het is van belang dat alle overheden, gemeenten, provincies, rijk en waterschappen voor hun grondgebied een ruimtelijke visie hebben vastgesteld, behorende bij hun bevoegdheden. Deze visies vormen de basis om, wanneer er uit de maatschappij initiatieven komen, vrij snel te kunnen beoordelen of deze passen of passend gemaakt kunnen worden. Kortom, bestuurlijk gezien, vraagt het ordenen van de ruimte van de overheid het hebben van een onderling afgestemde visie in de breedste zin van het woord.

Bouwen en bewaren, goed rentmeester zijn... Het is een moeilijke opgave, ook hier. Vindt u ook niet? ◀

“MIJN STELLING: RUIMTELIJKE ORDENING MOET DOOR RUIMTELIJKE
AFWEGINGEN WORDEN GESTUURD EN NIET DOOR GRONDPOLITIEK.”

BEOUWEN & BEWÁREN

DOOR ANDRÉ DE BONTE

SENIOR ECOLOOG BIJ STICHTING LANDSCHAP OVERIJSEL

Als bezorgd SGP-lid vraag ik me vaak af waarom bescherming van natuur en landschap bij de SGP relatief laag op het prioriteitenlijstje lijkt te staan. Het grijze milieu (duurzame energie, vliegverkeer) krijgt wel aandacht, maar positieve standpunten over 'natuurbeheer' of 'biodiversiteit' kom ik maar weinig tegen.

“UIT DE NATUUR”

Hellenbroek vroeg al: “Waaruit weet men dat er een God is?” Wij zijn hard bezig om het eerste deel van het antwoord (“Uit de natuur”) steeds onduidelijker te maken. Maar gelukkig is er best wel wat te doen als we de hele scheppingsopdracht serieus willen nemen. Hieronder een paar concrete aandachtspunten.

Per vierkante meter akker of grasland is de Nederlandse landbouw waarschijnlijk de efficiëntste en ook een van de minst milieubelastende ter wereld, maar omdat vrijwel elke vierkante meter intensief wordt benut, blijft er voor planten en dieren geen leefruimte over. Zolang we op de huidige voet doorgaan zal dat er ook niet beter op worden.

Om dat te veranderen, moeten we ervoor zorgen dat minimaal 10% van het landbouwareaal geschikt is als leefgebied voor planten en dieren. De overgang naar kringlooplandbouw lijkt me een daarvoor een goed begin, maar we moeten vooral toe naar een systeem waarbij alle boeren een fatsoenlijke vergoeding krijgen. Een fatsoenlijke vergoeding voor een fatsoenlijke productie, met fatsoenlijke aandacht voor de omgeving waarin ze produceren. Daarmee zouden in driekwart van ons land allerlei soorten, waar het nu niet goed mee gaat, geholpen zijn én wordt Nederland ook echt heel veel mooier.

VERZURING EN VERDROGING

Inmiddels kan het niemand meer ontgaan zijn dat maatregelen om de stikstofdepositie te verminderen onontkoombaar zijn. Uit onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat op de Veluwe in 30% van de nesten jonge meesjes hun pootjes breken door de verzuring (te weinig kalk), waar de stikstofdepositie een flinke bijdrage aan heeft geleverd. Daarnaast vergrassen onze heideterreinen in een rap tempo en hebben natuurbeheerders bijna een dagtaak aan het verwijderen van boomopslag. Maar verdroging is misschien nog wel een veel groter probleem. Niet alleen verdwijnen soorten die van grondwater afhankelijk zijn, maar door de verdroging komen ook extra voedingsstoffen beschikbaar, waardoor de natuur weer verder verzuurt. Dit is al meer dan 50 jaar aan de gang en nog lang niet overal is dit opgelost. 't Wordt dus weleens tijd...

Door zowel de verdroging als de vermesting sterk te verminderen kan onze natuur duurzaam worden behouden. Snelle

uitvoering van hydrologische herstelmaatregelen en vermindering van de stikstofuitstoot zijn daarvoor nodig. Natuurherstel in Natura 2000-gebieden is zelfs een randvoorwaarde om ooit nog ergens in Nederland extra stikstofemissies toe te staan. Dat kost natuurlijk geld, maar veel minder dan de vertraging van zo ongeveer alle bouwprojecten.

Het praktische voordeel van robuuste natuur, zowel in natuurgebieden als in het buitengebied, is dat die tegen een stootje kan. Dan hoeft niet meer elke groeiplaats krampachtig beschermd te worden en kan een dier best een stukje opschuiven als dat ons zo uitkomt. Daarmee wordt het niet alleen makkelijker, maar ook leuker.

En nee, ik heb geen hekel aan boeren (en dat geldt ook voor de meeste van mijn collega-natuurbeheerders), maar ik heb de indruk dat de negatieve kanten van de huidige landbouwpraktijk bij de SGP worden onderschat en dat het optimisme over het oplossen van de natuur- en milieuproblemen door de landbouwsector zelf wat aan de grote kant is. Ik besef ook wel dat ik de zoveelste ben met kritiek op de landbouwsector, maar dat neemt mijn zorgen over de aantasting van de natuur niet weg.

PS: En voor iedereen die geen boer of natuurbeheerder is: haal de tegels uit je tuin en zorg voor bloeiende planten.

vakkundig
Houtmanschap
sinds 1923

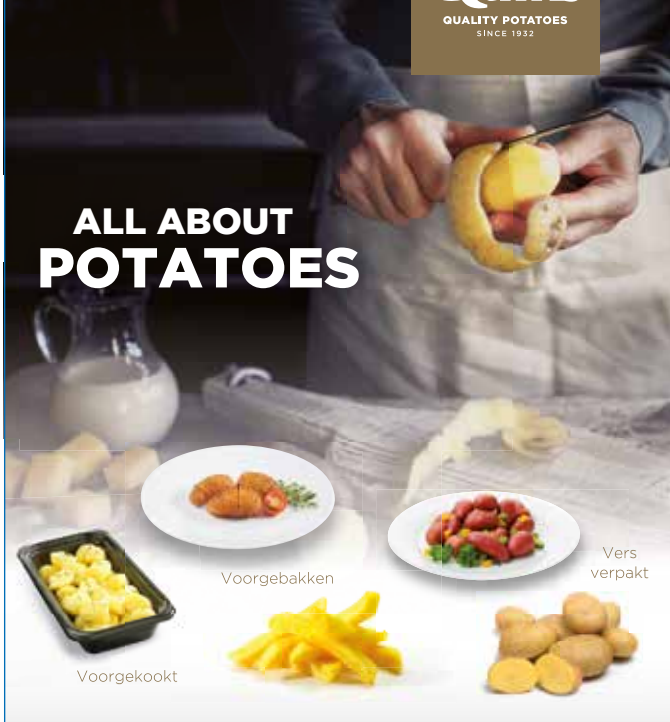

De Grebbe
— TIMMERFABRIEK —

Koijnen Maatwerk Deuren

Remmerden 19F, 3911 TZ Rhenen
(0317) 61 27 34, de-grebbe.nl

ALL ABOUT POTATOES

Akkerseweg 13b, 5321 HG Hedel, **T** +31 (0)73 599 20 93, **E** info@quiks.nl

QUIKS.NL

Een frisse kijk op úw cijfers.

Hoe goed bekijkt ú uw organisatie? Welke ontwikkelingen houden ú bezig? Welke cijfers vragen om uw aandacht? Van Ree Accountants kijkt graag met u mee. Natuurlijk, als accountant zorgen we ervoor dat u over de juiste cijfers beschikt. Maar dat zoveel bedrijven en non-profitorganisaties al 50 jaar met ons samenwerken, heeft een andere reden. Het is onze frisse kijk op de cijfers die verrassende inzichten oplevert. Opmerkelijke trends. Ontwikkelingen in het resultaat. Veranderende prestaties. Groeiende kansen. Met een frisse kijk zie je zoveel meer.

VAN REE. EEN FRISSE KIJK OP CIJFERS.

AUDIT & ASSURANCE | ACCOUNTANCY | BELASTINGEN | CONSULTANCY
WWW.VANREEACC.NL

ALPHEN AAN DEN RIJN | BARNEVELD | DOORN | GELDERMALSEN | NIEUWEGEIN | ZWOLLE

Boerenprotest

“Geen boeren = geen eten” een van de veelzeggende kreten uit het boerenprotest. Op 1 oktober kwamen duizenden boeren met honderd trekkers naar Den Haag. Kees van der Staaij was er 's morgens al vroeg bij om de boeren op het Malieveld een hart onder de riem te steken. “Té vaak worden boeren afgeschilderd als dierenbeulen, terwijl ze juist het beste voor hebben met hun dieren,” vindt de SGP-voorman, “Té vaak worden ze afgeschilderd als landschapsvervuilers, terwijl ze juist bijdragen aan het prachtige Nederlandse landschap. Té vaak worden ze als kostenpost gezien, terwijl ze juist heel veel geld verdienen voor Nederland.” Van der Staaij wil dat Nederland weer trots is op haar eigen agrarische sector: “Steun voor die boeren, begrip voor die boeren, hart voor die boeren! Daar wil de SGP zich voor inzetten!” ◀

Zeeuws meisje

“SGP'er Chris Stoffer is het laatste Zeeuwse Meisje in de Tweede Kamer.” Dat schreef *de Volkskrant* naar aanleiding van Stoffers bijdrage aan de financiële beschouwingen. Stoffer wees op de noodzaak om te sparen voor magere jaren. Volgens hem doet het kabinet alsof het financieel allemaal niet op kan en bereiden we ons onvoldoende voor op een crisis die kan komen. Het Zeeuwse Meisje staat symbool voor zuinigheid en verstandig financieel beleid. ◀

Pilletjesparadijs

“Nederland staat bekend als een pilletjesparadijs, als een wietwalhalla en als een drugsdroom. De SGP gaat liever voor een drugsvrije generatie.”

Dat zei Roelof Bisschop bij het Kamerdebat over drugs. ◀

Eenverdieners nog steeds de klos

Eind september is het onderzoek naar de belastingdruk van eenverdieners naar de Tweede Kamer gestuurd. Iets wat Chris Stoffer vorig jaar middels een breed gesteunde motie wist af te

dwingen tijdens het door de SGP aangevraagde eenverdienersdebat. Het onderzoek bevestigt dat de onrechtvaardige en enorme belastingkloof tussen een- en tweeverdieners nog geen millimeter

verkleind is. Ook bracht het opties in kaart om de kloof te dichten. Stoffer: “Ik hoop dat het kabinet haar eigen onderzoek nu serieus neemt en de wil krijgt om dit onrecht aan te pakken.” ◀

Genderneutraal speelgoed

Kees van der Staaij stelde mondelinge vragen aan D66-minister Van Engelshoven over genderneutraal kinderspeel-

goed, iets wat het kabinet bepleit. “Onze stagiaire vertelde dat ze vroeger met trekkers speelde, onze secretaresse Jenny volgt motorrijlessen en een andere dame gaat in haar vrije tijd met een motorzaag tekeer op bomen in haar tuin,” zo begint Van der Staaij zijn vraag, “zelfs in SGP-kring heeft men dus geen last van stereotypering. Is dat in D66-kring soms anders? Of wat is hier nu het probleem?

Kan de minister hier niet gewoon mee stoppen en zich bezig gaan houden met dingen die er écht toe doen?” ◀

Bekijk de volledige mondelinge vragen en antwoorden via het YouTube kanaal van de SGP

De liefhebbende Vader en de terugkeer van de verloren zoon

Vanaf woensdag 18 september 2019 waren de Algemene Politieke Beschouwingen (APB) in de Tweede Kamer. Hier leest u (een ingekorte versie van) de rede van Kees van der Staaij.

“Mevrouw de voorzitter, laat ik maar gelijk met de deur in huis vallen: hou ze in de gaten, die diplomaten!

Afgelopen zomer heb ik wat navorsingen gedaan. Ik ben gestuit op een heel vervelende affaire. Ik zal man en paard noemen. Het gaat om de Russische ambassadeur hier in Den Haag, Dimitri Alekseevich Golitsyn. Deze man heeft jarenlang ongestoord zijn gang kunnen gaan. Mijn prangende vraag aan de regering is: wist u hiervan? En zo ja, waarom is er niet ingegrepen?

RUSSISCHE KUNSTHONGER

De Russische ambassadeur is nota bene betrokken bij het wegsluizen uit ons land van topstukken uit de Nederlandse schilderkunst. Meesterwerken uit de Gouden eeuw van Gerard Dou, Ruisdael, Rembrandt. Ze zijn allemaal in Sint-Petersburg beland. En dat puur en alleen om de kunsthonger van tsarina Catharina de Grote te stillen. Zo komt het dat er vandaag de dag meer Rembrandts in de Hermitage in Sint-Petersburg hangen dan in het Rijksmuseum in Amsterdam.

De historicus in de minister-president zal nu denken: “Maar wacht eens even, dat was v er voor mijn tijd.” Dat klopt, het gebeurde in de achttiende eeuw. Maar daar komt de premier niet mee weg. Ik hoef hem niet uit te leggen dat hij staatsrechtelijk  ok aanspreekbaar is op regeringsdaden uit het verleden, op het verkwanselen van nationaal erfgoed uit de Gouden Eeuw (mooie naam trouwens ‘Gouden Eeuw’), en d at uitgerekend in de eeuw van de rede.

REMBRANDT

Mevrouw de voorzitter, sta mij toe toe te lichten waarom het verlies van  en specifiek schilderij mij persoonlijk het meest aan het hart gaat. Het gaat om een meesterwerk van Rembrandt, een enorm doek van meer dan 2 bij 2,5 meter. Het is een van zijn laatste werken. Kunsthistorici noemen het daarom ook wel Rembrandts ‘laatste woord’. Nog  en keer komt in dit schilderij alles samen wat hij te zeggen had.

De barokke drukte uit veel van zijn eerdere schilderijen is verdwenen, de stijl is rustig en eenvoudig, heel intiem. We kijken een oude vader in het gezicht. Hij buigt zich liefdevol over zijn zoon die voor hem is neergeknield. De vader lijkt zijn zoon zachtjes naar zich toe te trekken. Als we inzoomen op de handen van de vader, zien we dat daar iets bijzonders mee aan de hand is: de ene hand ziet er stevig, krachtig uit, de andere hand oogt veel zachter, teer en kwetsbaar. De bovenmantel van de vader is warmrood. De zoon is kaal, zijn kleren lijken wel lompen. Een ontroerend tafereel. Daar lijkt de man rechts op het schilderij, misschien wel een oudere zoon van dezelfde vader anders over te denken. Die straalt iets nors, iets afstandelijks uit. Inderdaad, ik heb het over Rembrandts ‘De terugkeer van de verloren zoon.’ De minister-president en de Kamervoorzitter krijgen een canvasexemplaar van het schilderij overhandigd.

“Mevrouw de Voorzitter, dit wereldberoemde schilderij van Rembrandt is dus niet meer in Nederland. Maar wat

we hier gelukkig nog w el hebben, zijn de Bijbelse woorden van dit verhaal waardoor Rembrandt zich liet inspireren. Deze gelijkenis, deze parabel, die Jezus eens vertelde is te vinden in Lukas 15.” Vervolgens laat Van der Staaij de Heilige Schrift spreken door de gelijkenis na te vertellen.

INSPIRATIE VOOR POLITICI

“De onvoorwaardelijke liefde van de vader die uit deze gelijkenis spreekt, heeft de eeuwen door velen gefascineerd. Die genadige houding heeft de eeuwen door velen geinspireerd. Niet alleen Rembrandt, maar ook talloze andere schilders, componisten, schrijvers en dichters. En  ok bestuurders en politici.

Ter voorbereiding op deze algemene beschouwingen heb ik me afgevraagd wat deze gelijkenis van de verloren zoon bij hedendaagse Kamerleden losmaakt. Daarom heb ik zes collega’s aangeklampt met de vraag: wat zegt j u het verhaal over de verloren zoon?” De zes collega’s halen er hun eigen lessen uit en tonen daarmee aan dat voor elke politieke stroming een Bijbelverhaal actueel en bruikbaar is.

DE LIEFHEBBENDE VADER

Wat mijzelf aanspreekt in dit verhaal is het tegendraadse. Het is niet het voorspelbare verhaal van een rebelse zoon en een brave zoon, met als moraal van het verhaal: wees ook een brave broeder. Sterker nog, eigenlijk draait het niet om de zonen. Dat zie je ook op het schilderij van Rembrandt. Het

Techno West Services

vorkheftrucks - verreikers - terminaltrekkers

Techno West Services B.V.

Weihoek 6
4416 PX Kruijningen

E-mail: verkoop@technowestservices.nl

Tel. : +31 (0) 113 312 186

Mob. : +31 (0) 654 774 755

verkoop - verhuur - onderhoud

www.technowestservices.nl

Vertrouwde
klanken...

Mooie collectie
orgels van diverse
merken

Ruime ervaring
in zaal- en kerkorgels

Stolk Orgels

www.stolkorgels.nl

NIJWERKERK A/D IJSEL - Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 51 56 52 | KRABBENDIJK - Oospolderweg 15

'eerlijk advies
voor particulieren'

VERZEKERINGEN VOOR

MKB | ZZP | PARTICULIEREN

Zuiderzeestraatweg 135c - 3849 AC Hierden - T 0341 - 45 13 60

Stakenbergweg 154 - 8075 RB Elspeet - M 06 - 51 15 75 52

herman@kantoorvandenbergnl.nl - kantoorvandenbergnl.nl

Goed
voor je
huis.nl

volle licht dat onze grootste schilder zo weergaloos kon vangen in zijn werken, valt op de liefhebbende vader. Voor mij staat deze gelijkenis symbool voor de onvoorstelbare liefde van de hemelse Vader voor zondige mensen, en dat door het volbrachte werk van Jezus Christus. Liefde voor mensen die God de rug hebben toegekeerd. En dan doet het er niet toe of die mensen nu conservatief of progressief zijn, of ze braaf naar de kerk gaan of daar juist niets van willen weten. Diep in ons hart zijn wij van huis uit allemaal van Hem vervreemd. Maar er is een weg terug. En bij thuiskomst leer je dan te leven van genade en vergeving. Dan is het pas echt feest en mag je, met vallen en opstaan, proberen zelf óók liefdevol en vergevingsgezind in het leven te staan. Dan wil je heel graag op die Vader lijken.

CHRISTELIJKE NOTIES

Ik besef: velen in ons land en in Europa zien christelijke noties als iets uit een ver verleden, zij zijn blij dat ze het huis van de Vader achter zich hebben gelaten. VVD-kamerlid Herman Louwes, een nuchtere boer uit Groningen die jarenlang voor de VVD in de Tweede en Eerste Kamer zat, vroeg zich zo'n 70 jaar geleden bij de behandeling van de begroting Sociale Zaken af: veronderstelt ons systeem van sociale zekerheid niet een moraal die er vaak helemaal niet meer is. Louwes zei: 'Hoevelen hebben geen herinnering aan de geborgenheid van de godsdienstige overtuiging en aan het fundament van een godsdienstig gezin? Dat zijn geen verloren zonen, maar zonen van de verloren zoon. Het zegt hen niets meer.' Tot zover Louwes."

Hierna gaat Kees van der Staaij door met het plaatsen van concrete politieke thema's in het kader van de gelijkenis uit Lukas 15.

- De twintiger, levend in een doorgesloten vrijheidsdenken zoekend naar de vervulling van een onbestemd verlangen;

- De oudere broer van de twintiger, de hardwerkende Nederlander;
- Het doorgesloten vrijheidsdenken dat drugs wil legaliseren en staatswiel mogelijk maakt, terwijl misstanden in de prostitutie en mensenhandel te traag worden beteugeld;
- Het doorgesloten vrijheidsdenken dat het kwetsbare leven niet beschermt en (inter)nationale kritiek op abortus en euthanasie niet serieus neemt;
- Het reizen naar vergelegen landen waardoor de luchtvervuiling toeneemt, zonder consequenties voor de vervuiler;
- Een maning om niet aan potverteren te doen, maar te zorgen voor recessiebestendigheid: een lagere norm voor aanvaardbare staatsschuld;
- Een pleidooi voor bezinning op het Europese potverteren;
- Een oproep om het vertrouwen van ontevreden burgers concreet te gaan herstellen;
- Een aanklacht dat het beleid omtrent studerende jongeren, vooral die uit gezinnen met een middeninkomen, niet werkt;
- Een aanklacht dat eenverdieners nog steeds tot wel zes keer zoveel belasting betalen en
- Een motivatie tot het investeren in ontwikkeling van 'de regio'.

Om het verhaal af te ronden, keert Van der Staaij terug naar het Bijbelhoofdstuk.

"Mevrouw de Voorzitter, tot slot nog dit. Ik wilde vandaag graag het licht laten vallen op de liefhebbende Vader. Het echte leven is meer dan politiek alleen. Juist als we daar geen oog voor hebben, kunnen we gemakkelijk teveel verwachten van 'vadertje staat'. Vadertje staat kan niet alles. Geen harten van jongste zonen veranderen. Geen oudste zonen van hun wrok afhelfen.

GODS ONMISBARE ZEGEN

Maar vadertje staat kan wél de goede weg wijzen, de juiste kaders bieden. Soms met de sterke arm optreden, soms

juist met zachte hand leidinggeven. Laat dat met kracht, wijsheid en enthousiasme gebeuren. De SGP wenst de ministers en staatsecretarissen bij hun verantwoordelijke werk van harte Gods onmisbare zegen toe.

En o ja, mocht er zich ooit nog een gelegenheid voordoen voor een zacht prijsje de verloren zoon uit Sint-Petersburg terug te krijgen, dan zou ik zeggen: grijp die kans! Misschien dat een 'commissie-Pechtold' hier eens naar kan kijken?" ◀

▶ Verdere informatie

De APB-rede

Bekijk of lees de totale rede bij de APB2019 via respectievelijk ons YouTube-kanaal en onze website sgp.nl.

Het schilderij

Zoek op de website artsandculture.google.com op "return of the prodigal son Rembrandt" voor meer informatie én het virtuele beeld van de locatie van het schilderij in The State Hermitage Museum in St. Petersburg.

"HET ECHTE LEVEN IS MEER DAN POLITIEK ALLEEN."

REGIOTOUR: DE SGP KOMT NAAR U TOE

De SGP komt naar u toe. In de maanden oktober en november doorkruist de SGP in een zestal bijeenkomsten het land om met u als bestuurslid van een kiesvereniging of afdeling of bijvoorbeeld als lid van de pr-commissie in gesprek te gaan. We willen van u horen welke vragen u hebt, maar wij willen u ook informeren over ontwikkelingen. Gezien het belang van deze bijeenkomsten, rekenen we op een goede vertegenwoordiging van alle besturen.

Waar:

- dinsdag 15 oktober: **Goes**, (Calvijn college; Klein Frankrijk 19)
- donderdag 17 oktober: **Kampen**, (Pieter Zandt; Kamerstraatweg 1a)
- maandag 28 oktober: **Apeldoorn**, (J. Fruytier; Anklaarseweg 71)
- dinsdag 5 november: **Gouda**, (Driestar-Educatief; Burgemeester Jamessingel 2)
- maandag 11 november: **Gorinchem**, (Gomarus Scholengemeenschap; Hoefslag 11)
- donderdag 14 november: **Amersfoort**, (Hoornbeek College; Utrechtseweg 230)

Tijd:

19.45 uur (inloop vanaf 19.30 uur)

Keuzesessies:

- ▶ Ledenwerving (tot kandidaatselecties)
- ▶ Ledenadministratie
- ▶ Stip op de horizon
- ▶ Uw financiële administratie op orde
- ▶ Nieuwsbrief / publicatieplatform / selecties maken
- ▶ Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)
- ▶ Online campagne voeren
- ▶ Relatie tussen bestuur-raadslid-wethouder

Ga voor meer informatie en aanmelden naar de website sgp.nl/regiotour

Duurzame landbouw

Kunnen we tien miljard mensen duurzaam voeden?

door prof. dr. ir. W. de Vries

D.V. woensdagavond 20 november 2017
Kasteel Woerden

Meldt u vóór 12 november aan op wi.sgp.nl/guidolezing.

www.wi.sgp.nl

NAJAARSCONGRES SGP-JONGEREN

Op 1 en 2 november houdt SGP-jongeren in Kamerik haar najaarscongres met als thema 'Over bezorgd en onrustig'.

Voor informatie en aanmelden, zie sgpjcongres.nl. Welkom!

STUDIEMIDDAG POPULISME DONDERDAG 14 NOVEMBER

In samenwerking met Sallux en de Eurofractie SGP wordt op donderdagmiddag 14 november in het Europees Parlement te Brussel een studiemiddag belegd over het populisme met als leidende vraag hoe wij dit fenomeen vanuit christelijk perspectief beoordelen. De voertaal van deze bijeenkomst is Engels. Wie geïnteresseerd is in dit thema en/of de studiemiddag zou willen bijwonen, kan dit aangeven door contact met ons op te nemen via wi@sgp.nl of **010 7200 785**. De zaalruimte is beperkt.

AGENDA

VRIJDAG 18 OKTOBER

Debat Duurzaamheid

Maarten Zwankhuizen, Roelof Bisschop e.a.
19.00 uur
Scherpenzeel, Marktstraat 59,
Kulturhus De Breehoek

DINSDAG 29 OKTOBER

Thema-avond 'antisemitisme'

dhr. W. Kotek
20.00 uur
Rotterdam, Simonstraat 8-10

DINSDAG 29 OKTOBER

Tijdrede Zwartewaterland

Ds. J.A. Weststrate
Genemuiden, Stuivenbergstraat 51,
Hervormd Centrum

WOENSDAG 30 OKTOBER

Tijdrede

Ds. Romkes
19.30 uur
Stavenisse, Prins Bernhardstraat 35,
geb. OGGiN

NB: voor alle in dit blad genoemde data geldt: 'Deo volente'.

De volgende *De Banier* verschijnt op donderdag 14 november 2019. De kopij kan tot en met dinsdag 29 oktober bij de redactie worden ingestuurd. U kunt zich richten tot Sjon van der Ree Doolaard via debanier@sgp.nl. De daaropvolgende *Banier* zal op 12 december verschijnen.

WOENSDAG 13 NOVEMBER

Tijdrede pkv Rilland

Ds. G.J. van Aalst
19.30 uur
Rilland, Swaanhilstraat 11, geb. GG

DINSDAG 19 NOVEMBER

Residentie Pauzedienst

Kees van der Staaij
Ds. W.L. van der Staaij
Frans van Riessen (orgel)
12.30 - 13.10 uur
Den Haag, Noordeinde 25, Waalse Kerk

WOENSDAG 20 NOVEMBER

Tijdrede pkv Nieuwleusen/Zwolle e.o.

Ds. A.A. Brugge
19.30 uur
Zwolle, Kromme Mijdrecht 1, Boazkerk

WOENSDAG 4 DECEMBER

Tijdrede

Ds. J.A. Weststrate te Elspeet
19.30 uur
Harskamp, Harderwijkerweg 11, geb. HHG

COLOFON

REDACTIE

drs. P.A. Zevenbergen en
drs. J.W. van Berkum
(hoofdredactie),
J.S. van der Ree Doolaard
(eindredacteur),
mw. C. Nieuwenhuis MA,
drs. J.A. Schippers, N. Bakker en
M. de Bruyne

REDACTIEADRES

Partijbureau, Dinkel 7,
3068 HB Rotterdam
T 010 - 720 07 70
E debanier@sgp.nl

DIRECTEUR PARTIJBUREAU

drs. J.W. van Berkum
E jwvanberkum@sgp.nl

MANAGEMENTASSISTENTE

mw. A.C. Weerheim
E acweerheim@sgp.nl

ADMINISTRATIE

mw. M. Westerhout en
mw. drs. S. Paul
E mwesterhout@sgp.nl

AFDELING COMMUNICATIE

W. Goudriaan,
mw. C. Nieuwenhuis MA,
J.S. van der Ree Doolaard
en mw. R. Roos
T 010 - 720 07 75
E voorlichting@sgp.nl

BESTUURDERSVERENIGING

V. Holleman
T 010 - 720 07 79
E vholleman@sgp.nl

WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT

drs. J.A. Schippers (directeur) en
dr. J.O van de Breevaart
T 010 - 720 07 85,
E wi@sgp.nl

SGP-JONGEREN

N. Bakker en mw. C.W. Pors
T 010 - 720 07 80
E beleidsadviseur@sgp.nl

EERSTE KAMER

P. Schalk en mr. D.J.H. van Dijk
Binnenhof 22,
2513 AA Den Haag
T 070 - 312 92 00

TWEDE KAMER

mr. C.G. van der Staaij,
dr. R. Bisschop en ir. C. Stoffer
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T 070 - 318 30 45
E sgp@tweedekamer.nl

EUROPEES PARLEMENT

ir. H.J.A. Ruissen
E bert-jan.ruissen@europarl.europa.eu
I eurofractie.sgp.nl

STICHTING VORMINGSACTIVITEITEN

OOST-EUROPA

C.W. Kodde
voe@sgp.nl

VORMGEVING

DTP studio
De Groot - grootsgedrukt.nl

LEDENADMINISTRATIE

mw. H. Neeleman en
mw. J. van der Elst
E administratie@sgp.nl

Opzegging van lidmaatschap of
abonnement dient schriftelijk te
geschieden voor 1 december.

ADVERTEREN

Voor advertentiemogelijkheden
en tarieven kunt u contact
opnemen met Novente:
wdankers@novente.nl

FOTOVERANTWOORDING

Pagina 1: A1 bij Oldenzaal, een gevarieerd landschap met bebouwing infrastructuur etc. \ beeldarchief Gert Harm en Eline ten Bolscher

Pagina 6-8: Hollandse landschappen van Willem Roelofs (19e eeuw) \ Google Art Project

Pagina 9: Sigrid Westerbaan

Project 11: drugs \ 123RF

Pagina 12-15: De terugkeer van de verloren zoon van Rembrandt van Rijn \ Google Art

Pagina 18-21: archief Gert Harm en Eline ten Bolscher

Pagina 22: Provinciehuis Zeeland \ archief Harold van de Velde

Pagina 25: website RIVM

Pagina 27: Ben den Engelsens \ unsplash.com

De redactie heeft geprobeerd de rechten van het beeldmateriaal zo veel mogelijk te regelen. Als u meent dat uw materiaal zonder voorafgaande toestemming is gebruikt, verzoeken wij u om contact met ons op te nemen via debanier@sgp.nl.

MET 'NAOBERSCHAP' WORDT SAMENGEWERKT AAN HET HERSTEL VAN HET OVERIJSSELSE LANDSCHAP.

Van tevoren weet je dat het bij 'ruimtelijke ordening' zal gaan over de schaarse ruimte in Nederland. Er is namelijk altijd weer meer ruimte nodig voor woningen, wegen, spoorlijnen, vliegvelden, bedrijventerreinen en natuur. De overheid stelt plannen op om de ruimte te verdelen en gebieden aan te wijzen voor bepaalde bestemmingen. Hoe nijpend die schaarste werkelijk is, kom je pas te weten als de actualiteit je een verstikkende discussie aanreikt die Nederland té klein laat zijn.

Sinds juni van dit jaar is Gert Harm ten Bolscher gedeputeerde in Overijssel namens de SGP, in een coalitie die bestaat uit CDA, VVD, ChristenUnie, PvdA en SGP. In zijn portefeuille heeft hij Landbouw, Natuur, Vergunningverlening en Facilitair. De uitgelezen persoon dus om de SGP-leden bij te praten over de ordening van de ruimte. Om een landschapsnummer recht te doen, moet je toch op z'n minst langs bij de provinciale overheid. De provincie is immers de 'gebiedsregisseur'.

Wat we allereerst willen weten, is hoe het u vergaat als gedeputeerde.

"Voor Overijssel ben ik de eerste gedeputeerde ooit en dat is wennen voor ons en de andere partijen. Maar er wordt positief gereageerd. Je merkt de erkenning voor een partij die zich constructief opstelt. Deze portefeuille wordt ons wel toevertrouwd. Het past bij onze politieke achtergrond. Dat heeft dan twee kanten in zich. Je moet laten zien dat je nuchtere balans kunt realiseren tussen economie en ecologie. Aan de andere kant geeft het ook een kans om te laten zien wat rentmeesterschap is. Om te laten zien dat er aan onze opdracht om te bouwen en te bewaren een invulling kan worden gegeven. Ik vind het altijd weer bijzonder om te zien en zelf te ervaren wat de natuur met de mens doet. Na een wandeling van een uurtje in een groene omgeving kan je hoofd weer helemaal leeg zijn. Laatst hoorde ik van een directeur van een basisschool die met steun van de provincie het schoolplein had vergroend, dat de leerlingen vanaf dat moment rustiger waren in de lessen en dat er minder 'gedoe' was in de pauzes. Een groene omgeving in en rond een verpleeghuis geeft rust voor de bewo-

ners. Wat bijzonder dat de Schepper ons zo'n natuur heeft gegeven om er als rentmeester mee om te gaan."

Hoe zou u het Nederlandse landschap willen schetsen?

"Ik denk dan aan de diversiteit. Die zie ik overal in Nederland terug. In Overijssel heb ik het dan over: de Wieden en Weerribben met het veenweidegebied in de Kop van Overijssel, de Twentse zandgronden, met de heuvels en het coulisselandschap, het Vechtdal dat de verwevenheid tussen water en land zo mooi laat zien en het rivierenlandschap met de melkveehouderijen... Een opsomming die wijst op een geweldige variatie waar we zuinig op moeten zijn. Het karakteriseert ons landschap en laat ook zien hoe onze voorouders het landschap hebben gevormd."

Drie overheidslagen vinden wat van het landschap. Wat is de rol van de provincie?

"Ik maak het maar duidelijk met een voorbeeld. De rijksoverheid staat te ver af van een natuurgebied in de provincie. Daarom is er vanuit de rijksoverheid de opdracht voor de provincie gekomen om invulling te geven aan het landschapsbeheer. We verlenen vergunningen en we zijn verantwoordelijk voor de natuurontwikkeling en natuurherstel. Dat is meteen ook waarom deze taak niet op het bord van de gemeente ligt. Het houdt namelijk niet op bij de gemeentegrens."

Wat houdt u als gedeputeerde in het provinciebestuur zoal bezig?

"In Overijssel zijn we net als in andere provincies bezig met de instandhouding en het herstel van de natuur in de zogenoemde 'Natura 2000-gebieden'. Het

draait allemaal om de vraag hoe we het gebied gaan versterken en de achteruitgang ombuigen naar het herstel van een gebied met een karakteristieke flora en fauna? Het doel daarvan is het versterken van de biodiversiteit. In Overijssel hebben we hiervoor de 'Samen-werkt-beteraanpak' ontwikkeld. Daarin werken bijvoorbeeld waterschappen, agrarische ondernemers, natuurorganisaties, gemeenten en particuliere grondeigenaren samen aan de realisatie van de doelen. Dit is een prachtig voorbeeld van een gebiedsgerichte aanpak, waarin de verschillende betrokkenen samen hun kennis en ervaring inbrengen en gezamenlijk werken aan een gedragen en kwalitatief hoogwaardige oplossing."

En toen kwam de commissie Remkes met een adviesrapport...

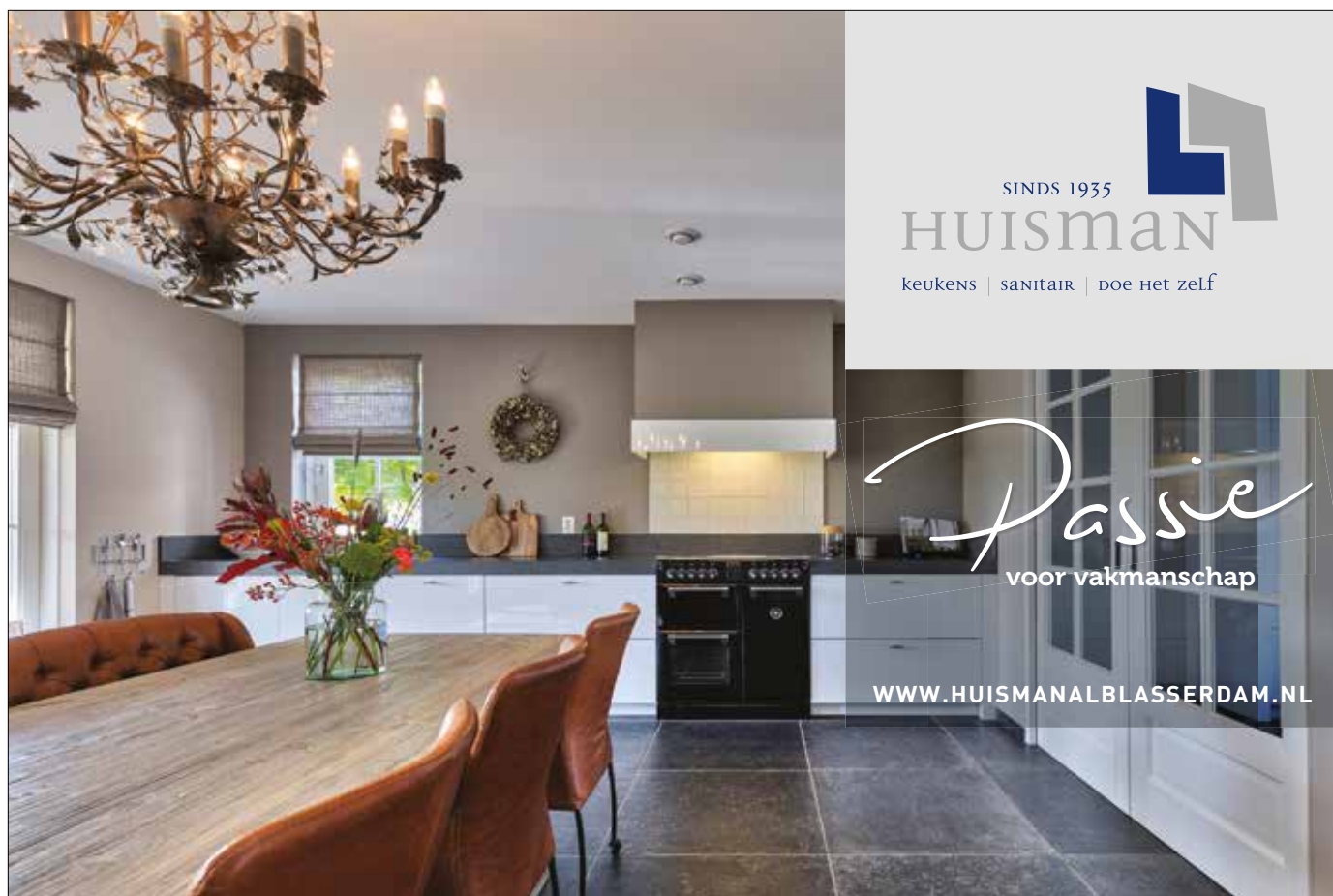
"Ja, het is een rapport met ingrijpende conclusies en het is duidelijk dat we wat moeten gaan doen. De stikstofdepositie is in bepaalde gebieden gewoon te hoog. Dat zie je terug in de eenzijdige flora en fauna. Tegelijkertijd zie je dat de agrariërs een enorme druk ervaren. Zij hebben het gevoel dat alles op hen zal worden afgewenteld. Dat is geen stimulans voor de samenwerking aan een gezamenlijke oplossing. Toch merk ik tot nu toe dat agrarische organisaties, natuurorganisaties en particuliere grondeigenaren er in Overijssel nog steeds samen uit willen komen.

Zorgeloos rijden begint bij ons!

Voor alle zaken omtrent
uw auto bent u bij Broekhuis
aan het juiste adres.

Kom langs of kijk
op broekhuis.nl

SINDS 1935
HUISMAN
keukens | sanitair | doe het zelf

Passie
voor vakmanschap

WWW.HUISMANALBLASSERDAM.NL

Gelukkig willen jonge agrariërs ook echt wel aan de slag met natuurinclusieve landbouw. Er worden mooie stappen gemaakt bij het verduurzamen van de landbouw. Ondernemen met het landschap is in opkomst. We hebben in Overijssel een Agro & Foodprogramma waarin we de keten helpen om te verduurzamen en te innoveren.

Waar de haper echter zit, is dat de landelijke overheid geen eenduidig signaal geeft waar de agrarische sector heen moet. Een jonge boer vertelde mij laatst: 'Subsidie is prachtig, maar wij hebben er veel meer behoefte aan een consistent overheidsbeleid en hulp bij het zoeken naar mogelijkheden en mensen die ons op het juiste moment even kunnen helpen om deuren te openen of de juiste keuze te maken.'

Wat vindt u van de veranderingen in het landschap?

"Ik zie onze partij veranderen in de achterliggende tien tot twintig jaar. Het natuurbeleid hebben we wel wat laten lopen en daarmee ook de aandacht voor de waarde van de natuur in het landschap. We hebben het uit handen gegeven aan partijen aan de linkerkant van het spectrum. We moeten wel beseffen dat de Nederlandse natuur en het landschap het resultaat zijn van een eeuwenlang ingrijpen van de mens. Het is een cultuurlandschap geworden. De cultuurwaarden vanuit het verleden moeten ook worden teruggebracht, want die hadden hun waarde voor mens en flora en fauna en zorgen voor diversiteit. Agrarisch ondernemers in een gebied kunnen je dat ook feilloos vertellen."

Hoe kan er met draagvlak in de samenleving gezorgd worden voor een werkend landschapsbeleid?

"Ik ben ervan overtuigd dat je het de tijd moet geven om beleid voor elkaar te krijgen. Je begint met het delen van de noodzaak: we hebben een doel voor ogen en hoe kunnen we er met elkaar voor zorgen dat we dat realiseren? In Overijssel hebben we daar een mooi begrip voor 'noaberschap'. Een directe Nederlandse vertaling is er niet, maar dat zou 'naberschap' kunnen zijn. We

moeten er met elkaar uitkomen en als je beslissingen maakt, maak je die samen. Met elkaar draag je de lasten en deel je ook de lusten. Tegelijk wil ik wel opmerken dat ik niet graag vruchtbare landbouwgrond zal zien veranderen in een zonneweide. Gebruik daar maar daken, de braakliggende terreinen en ongebruikte hoeken bij bedrijfspanden voor. Ook zou ik niet graag een 'verrommeling' zien van het landschap door zomaar overal windturbines neer te zetten."

Wat zijn de uitdagingen van 2019?

"Als ik naar het geheel van Nederland kijk, kan ik dat kort schetsen met een anekdote: onlangs was ik op bezoek bij een basisschool en we spraken over het landschap. Toen ik wat plaatjes liet zien, merkten enkele leerlingen op: 'Hé, waar zijn de windturbines?' Dat zegt veel. Er

groeit een generatie op die niet anders weet dan dat er bepaalde landschapselementen zichtbaar zijn die in een deel van ons leven helpen voorzien in behoeften. Daarmee hebben ook wij weer invloed op de ontwikkeling van ons cultuurlandschap."

Hoe ziet u uw taak?

"Ik wil dan herhalen wat een boer zei die ik sprak: 'Ik wil dit landschap doorgeven. Al eeuwenlang zijn mijn voorouders daarmee bezig geweest. Dat vraagt om keuzes voor de lange termijn.' Ik beseef dat de natuur de laatste decennia te weinig onder de aandacht is geweest. De eenzijdigheid moet weg. Het gezonde evenwicht moet terugkomen. Daaraan willen we in Overijssel werken met de drieslag benutten, beschermen en beleven. Daar wil ik graag een bijdrage aan leveren." ◀

DOOR MR. C.P.W. VAN DEN BERG

Wat doe je als volksvertegenwoordiger?

Voor een Statenlid, een raadslid en andere vertegenwoordigers begint het werk pas echt als ze verkozen zijn. Hands uit de mouwen en bouwen aan vertrouwen! Voor een sterke democratie is het nodig om zichtbaar en transparant te zijn. Ga met elkaar maar ook met bestuurders en inwoners het gesprek aan. En vooral: luister eerst!

Op alle niveaus hebben gekozenen één ding gemeen: ze worstelen met de verdeling van hun tijd en het stellen van de goede prioriteiten. Welke verantwoordelijkheden heb je en hoe maak je de juiste keuzes? Vanuit mijn ervaring als Statenlid wil ik drie taken onder de aandacht brengen, die wellicht ook handvatten bieden voor vertegenwoordigers op andere niveaus.

KADERS STELLEN

Een van de taken van Provinciale Staten is het vaststellen van beleidskaders. Dit kan zowel het financieel terrein omvatten (denk aan de Begroting, belastingveror-

deningen) als de leefomgeving. Binnen deze kaders moet het college van Gedeputeerde Staten opereren. Dit is echter niet eenvoudig. Het vraagt van Statenleden inzicht in de provinciale vraagstukken en situatie, lokale en landelijke ontwikkelingen en een strategisch inzicht. Om het nog ingewikkelder te maken, zowel strategisch als financieel moet er ook een goede onderlinge samenhang zijn met bijvoorbeeld een visie op de samenleving, bestuur en leefomgeving.

CONTROLLEREN

Het college moet de door de Staten vastgestelde kaders, beleidsnota's en besluiten

uitvoeren. De politieke controle daarop vindt plaats door Provinciale Staten. Denk bijvoorbeeld aan beleidsevaluaties, jaarverslagen en dergelijke. Een van de belangrijkste en jaarlijks terugkerende controle-instrumenten is de Jaarrekening, die doorgaans in mei of juni verschijnt. De rol van de Staten is te controleren of het college in overeenstemming met de Begroting heeft gehandeld. Tevens beoordelen Provinciale Staten aan de hand van de jaarstukken of het college doeltreffend heeft gehandeld (bereikt heeft wat ze willen bereiken) en doelmatig is geweest (gedaan heeft wat ze willen doen). Het mondelinge vragenrecht en het recht

“EEN VOLKSVERTEGENWOORDIGER MOET BENADERBAAR ZIJN.”

om schriftelijke vragen in te dienen zijn ook instrumenten van de Staten om het college te controleren of te volgen.

VERTEGENWOORDIGEN

Een andere taak van Provinciale Staten, en individuele Statenleden, is volksvertegenwoordiging. Door de invoering van het dualisme in 2002 en de verschuiving van verantwoordelijkheden van rijk en provincie naar gemeentes is de volksvertegenwoordigende 'rol' van vooral raadsleden in de loop der jaren gewijzigd. Sterkere burgerparticipatie heeft dit proces versterkt. Het komt er eigenlijk op neer dat gekozen volksvertegenwoordigers moeten signaleren welke thema's er leven bij de inwoners en dit via de controlerende of kaderstellende verantwoordelijkheid inbrengen en uitwerken. Dit is overigens gemakkelijker gezegd dan gedaan... Statenleden krijgen vooral reacties vanuit gemeenten, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties. Statenleden hebben veel minder of in ieder geval 'indirect' met haar inwoners en kiezers te maken. Op gemeentelijk niveau is dat contact wellicht iets makkelijker te organiseren, maar alsnog is het ook daar een uitdaging om voldoende tijd en gelegenheid te vinden om echt in gesprek te gaan met burgers.

Deze taken vragen heel wat van een volksvertegenwoordiger. Hoe zorg je er nu voor dat je als lokale of regionale fractie goed en actueel geïnformeerd bent? Hoe betrek je onder andere inwoners meer bij het lokale politieke handwerk? Je kunt als raadslid of Statenlid niet altijd alles zien en overal zichtbaar zijn. Maar hoe kun je nu stappen zetten om de kwaliteit van je werk te verhogen, maar daarbij wel het hoofd boven water te houden? Zomaar enkele concrete gedachten hierover:

- Begeleid een aspirant-Statenlid door een ervaren fractielid. Door mee te lopen met iemand die ervaring heeft, maakt de 'leerling' zich de politieke mores eigen, snapt hij hoe je bepaalde stukken moet lezen en leren beoordelen en hoe je bepaalde politieke keuzes maakt;
 - Besteed de noodzakelijke aandacht aan een inwerkprogramma voor nieuwe Statenleden en investeer bijvoorbeeld in een 'Statenacademie' of 'Raadsacademie' waar zowel vaardigheden als inhoud wordt aangeboden;
 - Zorg ervoor dat er met enige regelmaat een 360 gradenfeedbackinstrument wordt ingezet, waardoor de kwaliteiten en ontwikkeling van volksvertegenwoordigers zichtbaar en bespreekbaar worden gemaakt;
 - Wees nieuwsgierig, luister en vraag door. Dat is nuttig in contacten met inwoners, maar ook in gesprekken met het college of in debat met uw politieke opponenten. Door te vragen en vooral door goed te luisteren, vindt verdieping plaats;
 - Investeer in een goede samenwerking tussen het college, de volksvertegenwoordiging en de ambtelijke organisatie. Dat kan veel ruis in de communicatie en het politieke debat voorkomen en het scheelt daarbij veel tijd;
 - Ga bij actuele thema's, in bijvoorbeeld de fysieke leefomgeving, ook als fractie naar de bewuste plekken toe om inwoners te ontmoeten en naar hen te luisteren.
- Meer 'het land in'? Het is nuttig - zelfs noodzakelijk - om zichtbaar te zijn. Maar dat hoeft niet altijd letterlijk genomen te worden. De ondergrens is wel dat je inwoners, bestuurders en ondernemers weet te vinden. Andersom moeten zij de fractie en de individuele volksvertegenwoordiger ook weten te bereiken en zich daar gehoord weten. Wellicht dat 'benaderbaar' en 'benaderbaarheid' hier goede kernbegrippen zijn.

mr. C.P.W. (Peter) van den Berg
De auteur was lid van Provinciale Staten van Zuid-Holland (2019) en gemeenteraadslid (2006-2018). Mede onder zijn redactie verscheen het Zakboek Raadsleden (2017) en het Zakboek Statenleden (2018). ◀

Nieuw bestuurslid voor de bestuurdersvereniging:

Joan (J.J.) van Burg (ing., MSc)

Privé:

Ik ben 38 jaar oud, ik ben getrouwd met Marleen en ik woon in Terneuzen.

Politieke ervaring:

Ik ben actief geweest bij SGP-Jongeren als redactielid 'Ons Contact' Op mijn 26e ben ik Statenlid geworden in Zeeland. Inmiddels ben ik de fractievoorzitter van enthousiaste vijfkoppige Zeeuwse SGP-fractie.

Werk:

In het dagelijks leven ben ik bedrijfsleider voor de regio Zeeland bij een internationaal bouwbedrijf. Tevens ben ik voor Nederland verantwoordelijk voor de afdeling Vastgoedservice (beheer & (preventief/meerjarig) onderhoud van gebouwen).

Klassieke gezinsvorm is achterhaald

**MEE
EENS?**

**Bekijk het eens
van de andere krant.**

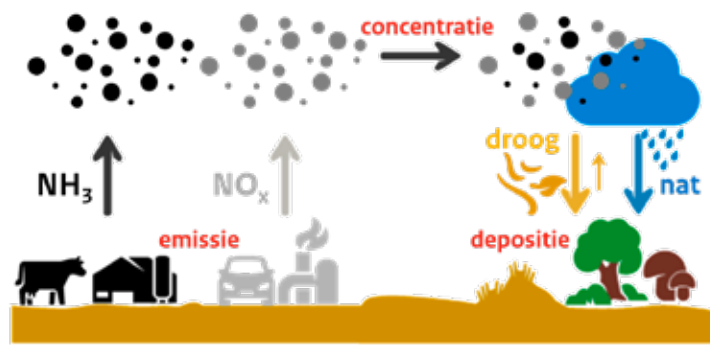

Ontdek het verschil in het RD

**Vraag nu een gratis proefabonnement
aan inclusief het RDMagazine.**

Ga naar rd.nl/banier

RD
Reformatorisch
Dagblad

In rep en roer door stikstof

Het is onzichtbaar en heeft toch grote invloed op het reilen en zeilen in het landelijk gebied: stikstof. Het komt vrij uit drijfmest, motoren en fabrieken. Het komt ook weer op de grond terecht, onder meer in natuurgebieden. Deze groeistof voor planten kan ervoor zorgen dat bijzondere plantensoorten overwoekerd worden. Teveel depositie (neerslag) van stikstof is daarom niet wenselijk. Maar, hoe regel je dat in een dichtbevolkt land? Dat blijkt knap lastig te zijn.

HANS MALJAARS

BELEIDSMEDEWERKER TWEEDE KAMERFRACIE

BOUWPROJECTEN STILGELEGD

De Raad van State bepaalde dat de regels strikter uitgelegd moeten worden dan we eerder dachten. Bij elk project, of het nu een grote of een minieme bijdrage levert aan de stikstofdepositie, moet vooraf zeker gesteld zijn dat er geen enkel negatief effect kan ontstaan voor geen enkel stukje waardevol natuurgebied (Natura 2000). En omdat stikstof overal heen kan vliegen en in theorie op kilometers afstand terecht kan komen, is het land nu in rep en roer. Opeens werden duizenden bouwprojecten stilgelegd. En er dreigt zelfs een vergunningplicht voor koeien in de wei.

REMKES

Inmiddels ligt er een advies van de commissie Remkes voor de korte termijn. De hoofdmoot is: snelheidsverlaging in de buurt van stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, het uitkopen van oudere landbouwbedrijven met een hoge stikstofuitstoot en, eveneens nabij natuurgebieden, toepassing van emissiereducerende (uitstootverlagende) technieken in bestaande stallen. Een deel van de ruimte die daardoor ontstaat kan dan ingezet worden voor het op gang helpen van bouwprojecten, ook in de landbouw.

Wat vind de SGP hiervan? Er zitten goede elementen in het advies van Remkes, zoals de verlaging van de maximumsnelheid op snelwegen, vlakbij natuurgebieden. We hebben echter ook enkele zorgpunten.

LANDBOUW

Wat betekent dit voor gezinsbedrijven in de landbouw? We zijn bang dat bedrijven verplicht worden zogenaamde

emissiearme vloeren en luchtwassers toe te passen. Zitten we daarop te wachten? Bij emissiearme vloeren bestaat het risico dat mestgassen opeenhopen en ontploffen. We zien andere mogelijkheden, zoals het gebruik van innovatieve methoden die ammoniakvorming bij de bron aanpakken. Je kunt ook de stikstofuitstoot beperken door koeien meer buiten te laten lopen. We vinden dat de overheid hier ruimte en middelen voor moet geven. We moeten in ieder geval voorkomen dat gezinsbedrijven opnieuw met de rug tegen de muur komen te staan.

Waarom blijft de luchtvaart buiten schot? Ten minste zou er een verhoging van de vliegbelasting moeten komen. De opbrengst kan gebruikt worden voor een investeringsregeling voor emissiereductie in de landbouw en, zo nodig, voor meer budget voor goed natuurbeheer.

NUCHTERHEID

Waarom niet meer nuchterheid? Volgens de modeltheorie kan stikstof tot op kilometers afstand van een project terechtkomen en schade berokkenen. Ook al gaat het om een minieme hoeveelheid stikstof, zoals die vrijkomt bij het bouwen van een huis. Die stikstof is in de praktijk niet terug te vinden met behulp van metingen. Alle reden om een streep te trekken, zoals ook in Duitsland en België gebeurt, bijvoorbeeld via gebiedsspecifieke drempelwaarden.

Er is veel meer over te zeggen. Laten we het probleem in ieder geval niet groter maken dan het is. ◀

Dimetra - Holland

UW ZWITSERLAND EXPERT

Bel 033 - 277 22 66 of mail info@dimetra.nl

- ✓ Koel- en Vriesgroupagevervoer
- ✓ Containertransport
- ✓ Volumetransport
- ✓ Machinetransport
- ✓ Op- en Overslag
- ✓ Douaneloods
- ✓ Eigen in- en uitklaring

Glashorst 123

Scherpenzeel

T 033 - 277 2266

Kijk voor meer informatie op dimetra.nl

Watermill

Oplossingsgerichte

advocaten voor ondernemers

- ≡ Zakelijke conflicten
- ≡ Overnames en participaties
- ≡ Contracten en samenwerkingen
- ≡ Aansprakelijkheidskwesties

Leg vrijblijvend uw vraagstuk aan ons voor

Watermill.nl/legal
info@watermill.nl
030 - 307 4910

Stichting China
Veenendaal

**Donkere wolken
boven China's kerk**

Verdrukt! Niet verlaten!

Bid voor de verdrukte christenen!

STORT UW GIFT OP:
NL02 INGB 0000 3206 66
t.n.v. Stichting China

Postbus 1150 | 3900 BD Veenendaal

BOEREN: RUIMTEGEVER OF RUIMTEVRAGER?

Op nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau zijn overheden bezig met het ontwerpen van een omgevingsvisie, waarin de visie op het ruimtelijke beleid van de betrokken overheidslaag wordt vastgelegd. SGP-jongeren pleit ervoor de boeren in deze visies niet te zien als ruimtegever, maar als een van de ruimtevragers.

FRANS HAZELEGER

VOORZITTER COMMISSIE DUURZAME ONTWIKKELING EN LANDBOUW SGP-JONGEREN

VEEL RUIMTEVRAGERS

Het is voor starters steeds moeilijker om aan een woning te komen. Daarom willen we in Nederland meer huizen bouwen, liefst met een flinke tuin en een garage. Het is voor beginnende bedrijfjes lastig een bedrijfspand te vinden. Daarom willen we in Nederland graag wat extra ruimte voor bedrijventerreinen. Het is voor stedelingen aantrekkelijk om buiten de stad te recreëren. Daarom willen we in Nederland in een ruime boog om de steden extra recreatiemogelijkheden. Het is belangrijk om goed voor zeldzame diersoorten en plantsoorten te zorgen. Daarom willen we in Nederland graag meer natuur. En dan heeft het kabinet ook nog eens het Klimaatakkoord van Parijs getekend en dus moeten we ruimte zien te vinden voor een paar duizend windmolens en duizenden hectares zonnepanelen.

WEINIG RUIMTE

Maar waar halen we die ruimte vandaan? In de discussies over de omgevingsvisies komt deze vraag maar weinig aan de orde. Er wordt alleen maar geconstateerd dat de bovengenoemde lijst van wensen bestaat. En dat het goed is om aan die wensen te voldoen. Wie even doordenkt, begrijpt dat de ruimte beperkt is en dat er eigenlijk maar een plek is waar nog open ruimte vandaan te halen valt: de boeren. In de provincie Utrecht beslaat het agrarische land bijvoorbeeld ongeveer de

helft van de hele provincie. Dat is nogal wat. Daarom wordt er in de discussies over de omgevingsvisie vaak bijna automatisch naar de landbouw gekeken. Daar moet het dan maar vandaan komen. Alternatieven zijn er niet echt.

BELANGRIJKE KEUZES

Volgens SGP-jongeren worden in die automatische blik echter twee belangrijke dingen vergeten. Allereerst is het open landschap waar de boerenbedrijven voor zorgen (de uitgestrekte weiden in het Groene Hart bijvoorbeeld), een landschap waar Nederland beroemd om is geworden. Als we dat zomaar weggeven aan zonnepanelen, windmolens, trimbanen, huizen, bedrijven en 'Europese natuur', geven we een belangrijk deel van onze nationale identiteit weg. Willen we dat eigenlijk wel? Belangrijker nog: de open ruimte van onze boeren is geen loze ruimte. Hier wordt gewerkt aan ons voedsel. Boeren hebben die ruimte hard nodig. Sterker nog, de agrarische sector wil graag verduurzamen. En daar is ruimte voor nodig - meer ruimte dan er beschikbaar is. De agrarische sector is dus geen ruimtegever, maar een ruimtevrager.

Deze oproep maakt de discussie niet eenvoudiger, maar juist nog veel ingewikkelder. Het maakt duidelijk dat de ruimte in Nederland beperkt is en dat er dus keuzes gemaakt moeten worden voor wat we écht belangrijk vinden. ◀

Update vanuit het Europees Parlement

Sinds juli is Bert-Jan Ruissen als SGP-Europarlementariër aan de slag in het Europees Parlement. Een doorkijkje op het werk in de landbouwcommissie.

CHRISTINE VAN DIJK
BELEIDSMEDEWERKER EUROFRACTIE/ECR

LANDBOUWBELEID

Ruissen zal nauw betrokken zijn bij de verdere discussie over het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Deze week werd hij door de ECR (de fractiefamilie waarin Ruissen werkzaam is) benoemd als onderhandelaar namens de fractie op het GLB-dossier. Alhoewel de landbouwcommissie in het vorige mandaat - op basis van zo'n 6.000 ingediende amendementen - haar standpunt heeft bepaald, moet de plenaire stemming nog plaatsvinden. Onder druk van de milieuc commissie en het grote aantal nieuwe EP-leden zal voorafgaand aan de plenaire stemming opnieuw over compromisteksten onderhandeld worden. Gezien de nijpende situatie in

de sector en de enorme regeldruk, zal de SGP-inzet zijn dat er niet opnieuw een vloed aan gedetailleerde verplichtingen bijkomt, maar dat de boeren de vrije keus hebben om de nieuwe ecoregelingen in hun bedrijfsvoering in te passen tegen een passende beloning.

MAIDENSPEECH: OCTROOI OP LEVEN

Tijdens de plenaire vergadering in september sprak Bert-Jan Ruissen zijn maidenspeech (eerste rede na installatie) uit in het debat over 'octrooi op leven'. Ondanks herhaaldelijke oproepen van het EP en de veredelingssector, zit er nog steeds een maas in de wetgeving en dreigen patenten op plantmateriaal. Vrije toegang tot genetische bronnen is

cruciaal voor het verder ontwikkelen van sterkere rassen. In het kwekersrecht is dat goed geregeld, maar in het octrooi-recht niet. "Planten zijn van ons allemaal en zijn geen uitvinding. Eigenlijk moet ik het anders zeggen: ze zijn onderdeel van Gods schepping en wij zijn rentmeesters", zo besloot Ruissen zijn bijdrage.

TO BREXIT?

De Nederlandse agrofoodsector zal bij een no-dealbrexit bijzonder hard getroffen worden. Van de EU27 (27 EU-landen) exporteert Nederland de meeste agrofood naar het Verenigd Koninkrijk. Het is dus belangrijk om juist als Nederlanders aan de bel te trekken - zoals de Ieren al volop doen. "Een verstoring van de markt door een harde brexit bovenop de effecten van de reeds vijf jaar durende Russische boycot, zou de laatste klap zijn voor ondernemers die het water al aan de lippen staat", aldus Ruissen. De EP-landbouwcommissie ging akkoord met het SGP-voorstel om in de begroting voor 2020 een bedrag van 50 miljoen vrij te maken voor eventuele maatregelen in de groente en fruitsector. De plenaire stemming over de begroting moet nog plaatsvinden. Wat betreft de SGP mag de rekening van brexit in geen geval bij boeren en tuinders terechtkomen. ◀

MAIDENSPEECH RUISSSEN: "PLANTEN ZIJN VAN ONS ALLEMAAL EN GEEN UITVINDING. (...) ZE ZIJN ONDERDEEL VAN GODS SCHEPPING EN WIJ ZIJN RENTMEESTERS."

GELIJKSCHAKELAARS

DOOR MENNO DE BRUYNE

Een week of wat geleden kwam er een rapport uit waarin moskeescholen er flink van langs kregen omdat daar dingen gebeuren en worden gepredikt die niet door de beugel kunnen. Prompt klonk de roep: sluiten, weg ermee. En ja, je kon erop wachten, ettelijke columnisten, journalisten, PvdA-, GroenLinks- en D66-politici riepen in koor: dan moeten óók christelijke scholen eraan geloven, want die zijn net zo erg.

RECHT VAN SPREKEN

Mooi vond ik dat iemand die écht recht van spreken heeft deze gelijkschakelaars tegensprak. Ik bedoel Elma Drayer, een columniste die zelf uit 'onze hoek' komt. Ze weet van de hoed en de rok. Ze aarzelt ook niet om SGP'ers over de knie te leggen, maar daarbij doet ze wel recht aan de werkelijkheid.

Een aantal citaten uit haar column van 12 september in *de Volkskrant*.

de Volkskrant

"De reportages hadden amper het licht gezien of het vertrouwde circus kwam op gang. *NRC Handelsblad* en *Nieuwsuur* brachten deze week naar buiten dat zo'n duizend Nederlandse moslimkinderen op private moskeescholen nogal stevige opvattingen ingepeperd krijgen over andersgelovigen en afvalligen, over de omgang tussen de seksen, over homo's, over democratie. En op gewone islamitische scholen blijken lesmethodes te circuleren waar je evenmin vrolijk van wordt.

REFORMATORISCH VOLKSDEEL

Politici betoonden zich wederom geschokt, juristen legden wederom uit dat de stroming nauwelijks aan te pakken valt, moskeebesturen vonden de uitspraken wederom uit hun verband gerukt en ook de relatieveerders gedroegen zich voorbeeldig. (...) Al even gretig wees menigeen naar het ortho-

dox-christelijke volksdeel. Zo twitterde een advocaat dat we bijbelstudieclubs net zo goed moeten 'doorlichten op onwenselijke opvattingen'. Een journalist, actief in GroenLinks: '(...) het wegzetten van andersgelovigen als fundamenteel slecht, bestaat ook in het reformatorische volksdeel'.

Nu is de jij-bak zelden een sterk argument: verschijnsel X poetst verschijnsel Y niet als bij toverslag weg. Maar de salafistische agressie uit genoemde reportages vergelijken met wat steile christenen hun kinderen wijsmaken?

Het geval wil dat ik zelf opgroeide in een ultravrome gemeenschap, maar dan van protestantse signatuur. Alomvattend motto: wij leven in de wereld, wij zijn niet van de wereld. Voor de fijnproevers: we hoefden hoedjes noch zwarte kousen te dragen, spelden Here gewoon met twee e's en lazen de Bijbelvertaling van 1951, maar zongen wel uit de zogeheten oude berijming. Als kleuter bezocht ik wekelijks de zondagsschool, vanaf m'n vijfde, zesde moest ik mee naar de kerk – lopend, twee keer per zondag, welteverstaan. (...)

Uiteraard was het bestaan doordrenkt van rituelen, geboden en verboden. Geen maaltijd zonder gebed en Bijbellezing, handjes vouwen voor het slapengaan, vanaf je twaalfde naar catechisatie en jeugdvereniging. Met de trein, ijsjes eten of zwemmen op zondag – je haalde het niet in je hoofd. Verder mochten uitslui-

tend gehuwden de liefde bedrijven en van homo's had ik nog nooit gehoord.

GESNEDEN BEELDEN

En hoe keken we tegen andersdenkenden aan? Helaas, zij hadden het aan het verkeerde eind. Ongelovigen waren bovenal zielig, maar gewone gereformeerden vonden we arrogant, gewone hervormden te slap, vrijgemaakt-gereformeerden te venijnig, en rooms-katholieken hadden er helemaal niks van begrepen. Die luisterden naar een man in een jurk die in het Vaticaan woonde! Aanbaden gesneden beelden! Dachten dat je door goede werken in de hemel kwam! Maar niemand die predikte dat andersdenkenden in de ideale christelijke samenleving geen recht van bestaan zouden hebben.

Pas als twintiger vond ik de moed om me uit te schrijven. Niet lang daarna zal vanaf de preekstoel zijn afgekondigd dat ik me had 'onttrokken aan de gemeenschap der kerken'. Begrijpelijkerwijs maakte die stap mijn ouders reuzeverdrietig, maar dat was dat. Niemand in het gezin of in de gemeenschap die me vervloekte, in de ban deed of riep dat ik de doodstraf verdiende – althans, niet dat ik heb gemerkt.

Wie zo'n orthodox-christelijke geloofsopvoeding wil vergelijken met wat we deze week van die salafistische heren hoorden, moet natuurlijk vooral z'n gang gaan. Maar erg ondersteboven zal ik vrees ik van de uitkomst niet raken." ◀

WIJ ZIJN NOG
STEEDS OP ZOEK
NAAR NIEUWE
COLLEGA'S!

Kijk op reenen.nl

ONBEGRENSD IN LOGISTIEK

Sinds 1918 profiteren steeds meer klanten van onze deskundigheid en vakmanschap. Of het nu gaat om een verhuizing om de hoek in Barneveld, een transport van Hollandse kaas naar Sicilië of de opslag van uw (non)-foodproduct: Van Reenen is het antwoord op uw logistieke vragen.

Transport

Warehouse

Verhuizingen

van **REENEN**

Koningsbergenweg 7 | Barneveld

T 0342 - 405 405 | W reenen.nl

Op zoek naar een **architect?**

Maak kennis met Architectenbureau **BORN** BV BNA!

Een veelzijdig bureau dat oplossingsgericht denkt en werkt. Goed luisteren naar de wensen van onze opdrachtgevers en het respecteren van de financiële kaders is voor ons vanzelfsprekend. Onze passie is om alle wensen op een creatieve en aansprekende wijze te vertalen in realiteit. Tot op detailniveau! We hebben veel ervaring met onder meer kerkbouw, scholenbouw, woningbouw, utiliteitsbouw en de zorgsector. En mogen werken aan inspirerende projecten in heel Nederland.

0187-482466 | info@bornarchitecten.nl
www.bornarchitecten.nl

Actualiteiten en ontwikkelingen in politiek en samenleving door Menno de Bruyne, voorlichter Tweede Kamerfractie SGP

Landschapsnummer

Dit nummer van *De Banier* is het landschapsnummer, geloof ik. Ik hou dat nooit zo bij, want ik ga als vast scribent gewoon¹ m'n eigen gang en trek me dan ook niks aan van welk thema dan ook dat de redactie – waar ik zelf in zit trouwens – heeft gekozen. Dat kan ik niet eens, want mijn inspiratie laat zich echt niet binden door thema's die zes maanden van tevoren worden bedacht door een vijftal mannen en één vrouw ergens vergaderend in een saaaie² kamer in een nóg saaaaier³ deel van Rotterdam. Thema-nummers zijn allemaal leuk en aardig voor normale mensen zonder gebruiksaanwijzing, maar aan mij dus niet besteed.

Nou moet ik in dit geval direct erkennen dat de Banierredactie – waar ik zelf in zit trouwens – een zeldzaam vooruitziende blik⁴ heeft gehad door het landschapsnummer van *De Banier* juist nú te laten verschijnen. Immers: op 1 oktober, de dag waarop ik mijn propjes moet inleveren⁵ voor het oktobernummer, stond ik op het Haagse Malieveld, omringd door honderden trekkers vele duizenden boeren en boerinnen. Zij zijn natuurlijk bij uitstek de hoeders van ons Nederlandse landschap. Eén boer in de wei weet meer over de natuur dan duizend Robotjes Jetten in de Kamer. En Jesse moge zich dan groen voordoen, hij kan niet eens luzerne onderscheiden van rolklaver, laat staan een knol van een citroen.

BOERDERIJDAG

Afgelopen zomer was ik weer eens op de boerderij. Boeren worden door journo's, die vrijwel allemaal in de Randstad of Hilversum wonen en een horizon hebben die niet verder reikt dan de overkant van de smerige straat en hun leven slijten in een compleet van de buitenwereld afgesloten treurige Hilversumse studio, afgeschilderd als criminel, dierenbeulen en vervuilers. En net als ik, zijn de boeren dat strontzat⁶. Daarom is er onze veehouders en akkerbouwers veel aan gelegen om de

stedelingen te laten zien hoe het er écht aan toe gaat op een boerderij. Open boerderijdagen, heet dat, geloof ik.

Welnu, afgelopen zomer was ik weer eens op de boerderij, niet die van mijn families op Noord-Beveland of in Vriezenveen, maar eentje tussen Leiden, Zoetermeer en Den Haag in. Hartje Randstad, zeg maar. Ik genoot van de geur van uitstoot van de koeien, het gekakel van gezellig murmelende kippen die op het erf rondstapten, geiten waar Marianne Thieme een sik van krijgt en schapen die al weer ijverig bezig waren met de productie van de grondstof van mijn zoveelste tweedjasje. De boer zelf paradeerde ook rond op zijn erf. Om vragen te beantwoorden van de stedelingen die ook een keer een frisse neus wilden halen, niet in New York, Sydney, Athene of Dubai (minder frisse neus), maar in de polders rond Zoetermeer. Waarschijnlijk hadden die bleekneusjes last van vliegschaamte en zijn ze daarom bij wijze van aflat voor hun CO₂-vliegreis naar Zoetermeer gepeddeld. Niet op een normale fiets, maar op hun kinderbakfiets of Babboe. Voor de plattelander die niet weet wat

een Babboe is: dat is een fiets met een boedelbak ervoor die grote stadsmensen gebruiken om 's ochtends kleine stadsmensen duurzaam naar een ballenbak te brengen waar de kleine stadsmensen de hele dag worden opgehokt zodat de grote stadsmensen veel geld kunnen verdienen om de hypotheek te kunnen betalen van het stadshok waar de grote stadsmensen de kleine stadsmensen 's avonds weer naartoe brengen in dezelfde boedelbak als die waarin ze 's ochtends naar de ballenbak zijn gebracht. (Lees deze⁷ zin nog maar een keer over.) Als een plattelandsmens zijn koeien in zo'n bakfiets naar een andere wei zou verplaatsen⁸, zou hij na klachten van grote stadsmensen de dierenbescherming, de AIVD en Wakker Dier op zijn dak krijgen, maar dit terzijde.

Hoe nodig zo'n open boerderijdag is, bleek toen ik een vraag opving van zo'n groot stadsmens aan de nuchtere boer. Hij vroeg: "Meneer, kunt u me zeggen waar het hooi groeit?" De boer rolde even met z'n ogen, zuchtte héél diep, haalde adem, en nog voordat hij iets kon zeggen...
...brak z'n klomp. ◀

@MENNO: STUUR TIJ DE GEWIJZIGDE VERSIE ZÓNDER MIJN AANTEKENINGEN DOOR NAAR DE DRUKKER?

- 1 Je weet dat de redactie dit soort rebellie 'gewoon' uit de definitieve versie houdt, hè?
- 2 Tja, niet iedereen werkt in een 'megalomaan' gerenoveerd pand met een 'exotische' tuin'.
- 3 Het is inderdaad een echte opsteker om dan ook nog eens de tekst van een mens mét gebruiksaanwijzing te mogen lezen.
- 4 Waar een saai kamer als de mijne al niet goed voor is. Grootse vergezichten, inderdaad.
- 5 Aha, dus je wist het wel?
- 6 Overweeg de alternatieven 'mestzat' of 'dierenuitwerpselenzat'.
- 7 Dat heb ik gedaan. Prima zin, vind ik. Alleen de zin ervoor... kan die wat korter? 85 woorden is echt te veel!
- 8 Weet je dat zeker? Die naam BabBÓÉ is wel erg toevallig dan.

Uw hypotheek goed, snel en voordelig geregeld?

- Hypotheek voor starter, doorstromer of oversluiser
- Woningverhuur hypotheek
- Hypotheek voor ondernemer vanaf 1 jaar zelfstandig
- Hypotheek zonder verzekering
- Overwaarde hypotheek voor 60+

Voor passend financieel advies! Bel 0342 421653

Van Ommeren Financieel Adviesbureau

- ✓ Onafhankelijk advies
- ✓ Verantwoord en voordelig
- ✓ Deskundig en oplossingsgericht

